

Anlatım Biçimleri

- Açıklama
- Tartışma
- Öyküleme
- Betimleme

Düşünceyi Geliştirme Yolları

- Tanımlama
- Örnekleme
- Tanık Gösterme
- Karşılaştırma
- Sayısal Verilerden Yararlanma
- Somutlama
- Benzetme

Anlatım İlkeleri

- Açıklık
- Yalınlık
- Duruluk
- Akıcılık
- Sürükleyicilik
- Özlülük
- Doğallık

Anlatım Biçimleri

Açıklama

Bir konu ile ilgili bilgi verme amaçlı oluşturulan metinlerde görülen anlatım biçimidir. Söz sanatlarına, kelimelerin mecaz anlamlarına pek yer verilmeyen bu anlatım biçimi ile oluşturulan metinlerde daha çok nesnel cümleler kullanılır.

Tartışma

Bir düşünceyi, öneriyi çürütme; okuyucunun fikirlerini etkileme amacı taşıyan metinlerde görülen anlatım biçimidir. Okuyucuya bazı soruların yöneltilebildiği bu anlatım biçimi ile oluşturulan metinlerde eleştirel bir üslup hâkimdir.

Öyküleme

Olay anlatımına dayanan anlatım biçimidir. Bu anlatım biçiminde okuyucuyu olay içinde yaşatmak amaçlanır. Öyküleyici anlatımda kişiler, olay örgüsü, mekân ve zaman öğeleri bulunur; fiil ve fiilimsilere çokça yer verilerek kişiler hareket hâlinde yansıtılır.

Betimleme

Varlıkları, durumları zihinde canlandırmayı amaçlayan anlatım biçimidir. Betimleyici anlatımda sıfatlar kullanılarak varlık ve durumlar ayırt edici özellikleriyle verilir. Öznel olanlarına izlenimsel, nesnel olanlarına açıklayıcı betimleme denir. Öznel anlatımlı betimlemelerde okuyucuya izlenim kazandırmak, nesnel anlatımlı betimlemelerde bilgi vermek amaçlanır.

Düşünceyi Geliştirme Yolları

Tanımlama

Varlık ya da kavramların belirgin özellikleriyle tanıtılmasıdır. Sözü edilen varlık ya da kavramla ilgili “nedir, kimdir” sorularının karşılığıdır.

Örnekleme

Düşünceyi somut kılmak için örneklerden yararlanmaktır. Amaç, anlatılanların daha iyi anlaşılmasını sağlamaktır.

Tanık Gösterme

Düşünceyi desteklemek amacıyla konuyla ilgili söz sahibi, güvenilir bir kişi ve o kişinin sözünden yararlanmaktır.

Karşılaştırma

Aralarında benzerlik ya da karşıtlık bulunan varlık veya kavramların bu özelliklerinin ortaya konmasıdır.

Sayısal Verilerden Yararlanma

Düşünceyi güçlü ve inandırıcı kılmak için sayısal verilerin kullanılmasıdır.

Somutlama

Soyut kavramların zihinde canlandırılması için somut bir varlıkmiş gibi anlatılmasıdır.

Somutlama; istiare, kişileştirme, benzetme gibi sanatlar yardımıyla sağlanır.

Benzetme

Aralarında çeşitli ilgiler bulunan varlık veya kavramlardan benzerlik bakımından nitelikçe zayıf olanın güçlü olana benzetilerek anlatılmasıdır.

Anlatım İlkeleri

Açıklık

Anlatımın belirsizlik taşımaması, net olmasıdır. Metinde yoruma göre değişmeyen ifadelere yer verilir. Noktalama işaretleri yerli yerinde kullanılır. Tartışmaya yol açmayacak bir anlatım söz konusudur. Metinden herkes aynı anlamı çıkarır.

Yalınlık

Anlatımda gereksiz ayrıntılardan, süslü ve sanatlı söyleyişlerden kaçınmaktır. Uzun cümleler, imgeler, sanatlı ve süslü anlatım yalınlığı bozar. Anlatımda kolay anlaşılır bir dil tercih edilir.

Duruluk

Anlatımda gereksiz sözlere yer vermemektir. Bir söz cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında daralma veya bozulma olmuyorsa o söz gereksizdir.

Akıcılık

Anlatımın ses akışına uygun olmasıdır. Metinde okunması kolay ifadelere yer verilir. Akıcılığı engelleyen ses ve ahenk kusurlarından kaçınılır.

Sürükleyicilik

Bir metinde ilginin sürmesini sağlayan merak unsurunun yoğun olarak kullanılmasıdır.

Özlülük

Bir metinde az sözle çok şey anlatma tekniğidir. Atasözleri, deyimler ve vecizelerde bu anlatım tekniğine sıkça rastlanır.

Doğallık

Anlatılmak istenen ifadeyi içten geldiği gibi anlatmak, zorlama ifadelerden uzak durmaktır.

2018-TYT/Türkçe

Bakmayın sahilinin dolguyla denizden yükseltilmiş olmasına; denizin içinden çıkıp içeri doğru yılan misali kıvrılan yokuşun ta Galata Kulesi'nin gölgesine kadar uzandığı bir semt Tophane. Ana sokakları bayır, ara sokakları çıkmaz. Bu nedenledir ki adımlar hafif hafif, ağır ağır atılır burada. Sanki semti derinlemesine hissettirmek ve geçmişi teneffüs ettirmek için yukarı doğru uzadıkça uzar yol.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Karşılaştırma
- B) Benzetme
- C) İkileme
- D) Niteleme
- E) Mecazlı söyleyiş

2019-TYT/Türkçe

Bir noktadan sonra, hayal ettiğim bu dünya benim elimden çıkar ve kafamın içinde yaşadığım şehirden daha gerçek olur. O zaman bütün insanlar ve sokaklar, eşyalar ve binalar sanki hep birlikte aralarında konuşmaya, benim önceden hissedemediğim ilişkiler kurmaya; sanki benim hayalimde ve kitaplarımda değil kendi kendilerine yaşamaya başlarlar. İğneyle kuyu kazar gibi sabırla hayal ederek kurduğum bu âlem, bana o zaman her şeyden daha gerçekmiş gibi gelir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kişileştirmeye yer verilmiştir.
- B) Birinci kişili anlatım kullanılmıştır.
- C) Karşılaştırmadan yararlanılmıştır.
- D) Benzetme yapılmıştır.
- E) Örneklemeye başvurulmuştur.

2020-TYT/Türkçe

Kentsel düş gücünü heceleyenler, kentin karakteri olan nesnelerdir. Bu nesneler, kentin tarihine tanıklık eden ve onunla bütünleşen varlıklar olarak kendilerini kabul ettirir. Dilsiz güçler rolünde hep sahnededirler. Galata Kulesi, Beyoğlu'nun yıkık dökük evleri, bir avlunun gölgesindeki zarif bir kuyu, kim bilir güneşin yakıcılığında hangi sohbetlere siper olmuş görkemli asırlık çınarlar, yüzyıllık bir çeşme, küçük bir fotoğrafçının vitrinini süsleyen eski aile fotoğrafları...Bu nesnelerin işlevi; varlıklarıyla kentin romanını yazmak, varlıklarını sürdürürken çağın yüklediği yeni anlamlara rağmen kente sahip çıkmaktır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Öyküleme
- B) Örneklendirme
- C) Tanık gösterme
- D) Tanımlama
- E) Karşılaştırma

2021-TYT/Türkçe

Richard Strauss, bugünün orkestra repertuvarının demirbaşları arasında sayılan bir dizi senfonik şiirle ve opera alanındaki kalıcı eserle tanınan en önemli bestecilerdendir. Özellikle *Salome* adlı operası sansasyon yaratmış, sayısı yüz elliyi aşan lietleri ile bir şarkı ustası olarak müzik tarihindeki özgün yerini almıştır. Günümüz operaları hâlen onun zengin sahne çalışmalarından yararlanır. Gerek lietlerinde gerek görkemli orkestral eserlerinde lirik gücünü kuvvetle hissettiren Strauss, bugün de dünyanın önde gelen solistlerini mıknatıs gibi kendine çekmektedir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

A) Benzetme

B) Öznellik

C) Tartışma

D) Örnekleme

E) Karşılaştırma